

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี	
รับที่	4995
วันที่	18 ส.ค. 10.38

ที่ ศค ๐๐๐๑/ ๑๕๕๖

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๑๒๘ อาคารพญาไทพลาซ่า ชั้น ๒๗ กทม. ๑๐๕๐๐

1/284
18/8/64
11.25

๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๙

เรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เกี่ยวกับ "การติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ" จำนวน ๑ ชุด พร้อมสำเนา จำนวน ๑๐๐ ชุด

ด้วย พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี ในปัญหาที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ที่บัญญัติไว้ในหมวด ๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

ในการนี้ สภาที่ปรึกษาฯ ได้มีมติในคราวประชุม ครั้งที่ ๑๕/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๙ ให้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับ "การติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ" ต่อคณะรัฐมนตรี โดยมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวพรรณราย ชันฉิกิจ)

เลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักกิจการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โทร. ๐-๒๖๑๒-๙๒๒๒ ต่อ ๒๒๒, ๒๒๕

โทรสาร ๐-๒๒๑๖-๕๒๒๒

ที่ ศศ ๐๐๐๑ / ๑๒๕๓

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๑๒๘ อาคารพญาไทพลาซ่า ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตาม
แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ด้วย สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ และประมวลข้อมูล ความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลการปฏิรูปการศึกษาในระยะที่ผ่านมาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในคราวประชุม ครั้งที่ ๑๕ / ๒๕๕๙ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ ได้พิจารณาผลการศึกษาของคณะทำงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในประเด็นดังกล่าวแล้ว มีมติให้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ” ต่อคณะรัฐมนตรี โดยมีสาระสำคัญของข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสรุปได้ดังนี้ (รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย)

๑. การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการเรียนการสอน

รัฐต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยลงทุนด้านการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาซอฟต์แวร์สำหรับใช้ทั่วประเทศ การกำหนดมาตรฐานของจำนวนผู้เรียนต่อหนึ่งห้องเรียนให้เหมาะสม การกำหนดหลักสูตรแกนกลางให้มีเนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อเป็นมาตรฐานกลางที่ตรงกันทั่วประเทศ และกำหนดหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละท้องถิ่น ตลอดจนเร่งรัดการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ข้อสอบกลางทั่วประเทศ ในทั้ง ๕ ช่วงชั้น (ป.๓, ป.๖, ม.๓ และ ม.๖) เพื่อวัดความสามารถและความถนัดของผู้เรียน สำหรับนำไปวางแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ โดยต้องสร้างความเข้าใจที่ชัดเจน ตรงกันให้แก่ครูผู้ทำการประเมิน ด้วยการติดตาม ประเมินผลเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง

๒. การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

รัฐควรสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีความรู้ ความสามารถเข้าสู่วิชาชีพครู และเร่งพัฒนาคุณภาพครู โดยการ จัดระบบพัฒนาคุณภาพครูให้ชัดเจน (การประเมินก่อนการพัฒนาเพื่อวัดระดับความรู้ และสำรวจความต้องการของครู/การพัฒนาโดยเพิ่มเติมความรู้ ในส่วนที่ขาด/การประเมินหลังการพัฒนา) และต้องทำอย่างสม่ำเสมอ จริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากร ทางการศึกษา และจัดสรรงบประมาณให้อย่างเพียงพอ ตามที่ระบุไว้ใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ฯ มาตรา ๕๒ และจัดให้มีการวางระบบการประเมินความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่งโดยทำให้ความก้าวหน้าของครู ขึ้นอยู่กับความสำเร็จของผู้เรียน

๓. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

รัฐควรพิจารณาอย่างจริงจังในด้านการส่งเสริมและผลักดันให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการ การศึกษาของภาคส่วนต่างๆ เช่น ภาคเอกชน ครอบครัวยุ หรือชุมชน เป็นต้น ตามที่ได้ระบุไว้ในกฎหมาย ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔. การจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

รัฐต้องให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนการศึกษาทุกระบบ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในด้าน โอกาสทางการศึกษา และในด้านคุณภาพการศึกษา โดยในส่วนของการศึกษาตามอัธยาศัยรัฐควรเชื่อมโยง กับระบบการเทียบวุฒิของการศึกษาในระบบ และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น รัฐควรกำหนด แนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น นอกจากนี้ รัฐควรมีมาตรการในการกำกับ และควบคุมมาตรฐานอย่างเคร่งครัด รวมทั้งให้มีระบบการวัดผลและติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๕. การกระจายโอกาสทางการศึกษา

รัฐต้องทบทวนการอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เพียงพอเพื่อไม่ให้เกิดการจัดเก็บ ค่าเล่าเรียน หรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพิ่มจากเด็กอีก ตลอดจนต้องกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการสนับสนุน ดูแล คุณภาพและความพร้อมของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพโดยเท่าเทียมกัน

นอกจากนี้ รัฐต้องมีการจัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังกระจายอยู่ทั่วประเทศ เพื่อรับผิดชอบดูแลเรื่องการจัด การศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึง ในด้านการสำรวจข้อมูลประชากรวัยเรียนและข้อมูลจำนวนเด็กที่เข้าเรียน ในทุกประเภทอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสร้างระบบติดตามเด็กวัยเรียนที่ออกกลางคันโดยเฉพาะเด็กที่มีการ ย้ายถิ่นจะต้องมีการวางระบบส่งต่อข้ามเขตหรือจังหวัดให้มีการทบทวน และควรกระจายโอกาสทางการ ศึกษาแก่ผู้เรียนยากจนที่อยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ให้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น

๖. การจัดการศึกษาสำหรับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

รัฐควรปรับปรุงนโยบายและวิธีการวางแผนการผลิตกำลังคนสายอาชีพระดับกลางอย่างมีคุณภาพ ขยายและปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับ ความ

ต้องการของตลาดแรงงาน โดยการเพิ่มอัตรากำลังบุคลากรให้มีคุณสมบัติเพิ่มขึ้นและเพียงพอ และโดยการสำรวจ/ติดตามความเคลื่อนไหวด้านอัตรากำลังคนในตลาดอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเร่งสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกปฏิบัติสำหรับผู้เรียนให้เพียงพอ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะ ความรู้ ความสามารถที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีต่างๆ

รัฐต้องมีการศึกษาถึงวิธีแก้ปัญหาค่านิยมเกี่ยวกับการเรียน และประกอบอาชีพในสายอาชีวศึกษาอย่างจริงจัง เนื่องจากแรงงานกลุ่มนี้เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ และเป็นสายงานที่มีเกียรติ นอกจากนี้ รัฐควรจัดการศึกษาเพื่ออาชีพและการแนะแนวเพื่ออาชีพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างจริงจัง โดยใช้ “แนวทางของการศึกษาเพื่อการทำงานและอาชีพ”

๗. การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษกลุ่มต่างๆ

รัฐควรเร่งดำเนินการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในทุกๆ ด้านให้เหมาะสมสำหรับเด็กพิเศษกลุ่มต่างๆ อย่างจริงจัง อาทิ การให้มีหลักสูตรการศึกษาพิเศษในหลักสูตรการผลิตครูของทุกสถาบัน การจัดหาสถานที่ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการ หรือความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เป็นต้น

๘. การกระจายอำนาจทางการศึกษาไปยังสถานศึกษา

รัฐควรเร่งกระจายอำนาจด้านการบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคลแก่สถานศึกษาโดยเร็ว ตลอดจนเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาด้วยการจัดให้มีหน่วยงานที่ดูแลในช่วงของการเปลี่ยนผ่าน โดยเฉพาะสถานศึกษาที่ยังไม่มีความพร้อม การส่งเสริมวัฒนธรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม และให้มีระบบการประเมินผู้บริหารโดยผูกพันกับการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

นอกจากนั้นในส่วนของการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาควรสรรหาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล และการกำหนดจำนวนของกรรมการที่มาจากฝ่ายประถมและมัธยมควรให้อยู่ในสัดส่วนที่สามารถถ่วงดุลกันได้อย่างเหมาะสม

๙. การกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาไปยังอปท. รัฐควรคำนึงถึงความพร้อมของหน่วยงานเหล่านี้ อย่างรอบคอบและเป็นขั้นตอน รวมทั้งควรเร่งส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง อปท. และสถานศึกษาโดยกำหนดสัดส่วนของงบประมาณที่ทุก อปท. จะต้องจัดสรรเพื่อสนับสนุนสถานศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่ของตนให้ชัดเจน ไม่ว่าจะมีการถ่ายโอนหรือไม่ก็ตาม

๑๐. การจัดตั้งหน่วยงาน/สถาบันเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านการศึกษาของประเทศ

รัฐควรเร่งดำเนินการจัดตั้งหน่วยงานดังต่อไปนี้

- ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาของชาติ รับผิดชอบด้านข้อมูลสารสนเทศการศึกษาของชาติ เพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของประเทศอย่างต่อเนื่องและปรับปรุงให้มีความถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ

• เร่งรัดการดำเนินการเพื่อจัดตั้งสถาบันการวิจัยเพื่อระบบการศึกษาแห่งชาติ ให้สำเร็จโดยเร็วเพื่อทำการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านการศึกษา ตลอดจนทำการศึกษาวิจัย และพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศให้มีมาตรฐาน มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน เนื่องจากการตัดสินใจกำหนดนโยบาย หรือมาตรการเพื่อพัฒนาการศึกษาต้องมิงงานวิจัยมารองรับ

• จัดให้มีศูนย์เฝ้าระวัง ติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา เพื่อติดตาม ประเมินผล และผลักดันให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นไปในแนวทางที่เหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากผลการพิจารณาเป็นประการใด กรุณาแจ้งให้ทราบในโอกาสแรกด้วยจะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายโคทม อารียา)

ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โทรศัพท์ ๐ - ๒๖๑๒ - ๙๒๒๒๒ ต่อ ๒๒๐/๒๓๑

โทรสาร ๐ - ๒๖๑๒ - ๙๑๗๙-๘๐

ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตาม แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

๑. เรื่องเดิม/ความเป็นมา

๑.๑ ในระยะหลายปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้มีการดำเนินการในหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในหมวดที่ ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา ๘๑ ที่กำหนดไว้ว่า “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัย ในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ”

๑.๒ รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อปฏิรูปการศึกษาของประเทศไปแล้วในหลายส่วน และมีความก้าวหน้าในระดับหนึ่ง อาทิ การปรับโครงสร้างการบริหารของกระทรวงศึกษาธิการ การสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาในระบบและนอกระบบ การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น คณะทำงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สนใจที่จะติดตามประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐดังกล่าวแล้ว จึงได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้านการปฏิรูปการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการสะท้อนปัญหา อุปสรรค และระดมความเห็นจากทุกภาคส่วน

๒. วัตถุประสงค์การศึกษาวิจัย

สภาที่ปรึกษาฯ โดยคณะทำงานการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมได้จัดทำโครงการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๒.๑. เพื่อกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

๒.๒. เพื่อติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านการปฏิรูปการศึกษา

๒.๓. เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มาตรการ และแนวทางการปฏิรูปการศึกษาต่อรัฐบาล

๓. ขั้นตอนการดำเนินงาน

๓.๑ การดำเนินการศึกษาวิจัย

คณะทำงานการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สภาที่ปรึกษาฯ (ชุดที่ ๑) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ”

๓.๒ กระบวนการจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(๓.๒.๑) คณะทำงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สภาที่ปรึกษาฯ (ชุดที่ ๒) ได้ดำเนินงาน ต่อเนื่องโดยนำผลการศึกษาวิจัยมาพิจารณา จัดทำเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง “การติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ” เพื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะทำงานกิจการสภาที่ปรึกษาฯ

(๓.๒.๒) คณะทำงานกิจการสภาที่ปรึกษาฯ และคณะทำงานการศึกษาฯ เห็นว่าควรให้มีการจัดประชุมกลุ่มย่อย รับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคส่วนต่างๆ เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องของผลการศึกษา ตลอดจนปรับปรุงความเห็นและข้อเสนอแนะ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

(๓.๒.๓) คณะทำงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้จัดการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อรับฟังความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลการศึกษาวิจัย “การติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและพระราชบัญญัติการศึกษาฯ” ในวันที่ ๒ และ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้แทนจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

- **กลุ่มนักวิชาการ** ซึ่งประกอบด้วย คณบดี/อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยต่างๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยรังสิต และมหาวิทยาลัยสยาม เป็นต้น

- **กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา** คือผู้อำนวยการโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เช่น ผอ.โรงเรียนราชวินิต ผอ.โรงเรียนสตรีวรนาถบางเขน ผอ.โรงเรียนสวพัตราฯพระนคร และผอ.โรงเรียนนวมินทราชูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย สมุทรปราการ เป็นต้น

- **กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย** เช่น ผู้แทนจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นต้น

- กลุ่มผู้ใช้ผลผลิตจากระบบการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่มาจากภาคเอกชน เช่น ผู้แทนสภาหอการค้าไทย ผู้แทนสภาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้แทนจากบริษัทปูนซีเมนต์ไทย และผู้แทนจากบริษัทสหพัฒน์ปิปูล เป็นต้น

(๓.๒.๔) คณะทำงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้ดำเนินการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา โดยการสรุป ประมวลผล และสังเคราะห์จากข้อมูล ๓ ส่วน คือ

- ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ”

- ความเห็นจากการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลการศึกษาวิจัย “การติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ”

- รายงานการติดตามและประเมินความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษาด้านการเรียนรู้ เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ ๒๕๔๘ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๔. ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา

๔.๑ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน/คุณภาพการเรียนการสอน

การปฏิรูปการศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น แต่ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า ยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่ายังไม่แตกต่างจากก่อนการปฏิรูปการศึกษา และยังขาดข้อมูลที่แสดงถึงการใช้วิชาความรู้ของประชาชนในการประกอบอาชีพต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการใช้วิชาความรู้ในการดำรงชีวิตจนถึงวัยชรา

การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในส่วนของ การปรับปรุงหลักสูตรพบว่าทุกระดับการศึกษาให้ความสำคัญกับการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรตามแนวการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดสัดส่วนสาระแกนกลางและสาระในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่นไว้ ๗๐ : ๓๐ พบว่าผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหารสถานศึกษาและครู) ยังมีความสับสน และมีความเข้าใจไม่ตรงกัน ในส่วนการประเมินผลผู้เรียนและรับเข้าศึกษาต่อ พบว่าทุกระดับมีปัญหาในการนำไปประเมินผลจริง เนื่องจากต้องมีการประเมินผลในหลายๆ ด้าน ควบคู่กับการทดสอบจึงสร้างความสับสนให้แก่ครูผู้ประเมิน

ดังนั้นรัฐจึงต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยลงทุนด้านการพัฒนา นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาซอฟต์แวร์ สำหรับใช้ทั่วประเทศการกำหนดมาตรฐานของจำนวนผู้เรียนต่อหนึ่งห้องเรียนให้เหมาะสม การกำหนดหลักสูตรแกนกลางให้มีเนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อเป็นมาตรฐานกลางที่ตรงกันทั้ง ประเทศ และกำหนดหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละท้องถิ่น ตลอดจนเร่ง รัดการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ข้อสอบกลางทั่วประเทศ ในทั้ง ๔ ช่วงชั้น (ป.๓, ป.๖, ม.๓ และ ม.๖) เพื่อวัดความสามารถและความถนัดของผู้เรียน สำหรับนำไปวางแผน การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ โดยต้องสร้างความเข้าใจที่ชัดเจน ตรงกันให้แก่ครู ผู้ทำการประเมิน ด้วยการติดตามประเมินผลเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนั้น ปัญหาความประพฤติดังกล่าวของเด็กนักเรียนหลังเลิกเรียนที่อาจไม่เหมาะสม ควรพิจารณาให้ใช้ระบบสารวัตรนักเรียนที่เข้มแข็ง

๔.๒ การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

ปัจจุบันแม้จะมีการยกระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง มีการออกใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพครูแต่กระบวนการเหล่านี้ยังไม่สามารถประกันคุณภาพครูได้ เนื่องจากขาดความ พร้อมด้านจิตสำนึก ความพึงพอใจของความเป็นครู และความพร้อมทางด้านวิชาการ โดย ถือว่าครูเป็นเพียงอาชีพหนึ่งเท่านั้น และยังขาดแรงจูงใจสำหรับครูที่มีความรู้ความสามารถในด้าน โอกาสที่จะเจริญก้าวหน้าในอาชีพ รวมทั้งขาดโอกาสในการได้รับการอบรม พัฒนาอย่างสม่ำเสมอ จริงจังและต่อเนื่อง

ผลการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่ายังไม่ได้รับการสนับสนุนด้านนโยบาย และงบประมาณเท่าที่ควร การดำเนินการเพื่อพัฒนา ส่งเสริม และยกย่องบุคลากรทางการศึกษา ได้มีการดำเนินการหลากหลายรูปแบบ แต่พบว่าหน่วยงานที่ดำเนินการด้านนี้มีจำนวนมากและ ซ้ำซ้อนกัน หลักสูตรการพัฒนาบางครั้งไม่ตรงกับความต้องการของผู้รับการพัฒนา รวมถึงยังขาด ระบบการติดตามและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพที่น่าเชื่อถือ

ดังนั้นรัฐควรสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีความรู้ ความสามารถเข้าสู่วิชาชีพครู และเร่ง พัฒนาคุณภาพครู โดยการจัดระบบพัฒนาคุณภาพครูให้ชัดเจน (การประเมินก่อนการ พัฒนาเพื่อวัดระดับความรู้ และสำรวจความต้องการของครู/การพัฒนาโดยเพิ่มเติมความรู้ ในส่วนที่ขาด/การประเมินหลังการพัฒนา) และต้องทำอย่างสม่ำเสมอ จริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ ศึกษา และจัดสรรงบประมาณให้อย่างเพียงพอ ตามที่ระบุไว้ใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ฯ มาตรา ๕๒ และจัดให้มีการวางระบบการประเมินความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่งโดย ทำให้ความก้าวหน้าของครูขึ้นอยู่กับความสำเร็จของผู้เรียน

๔.๓ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

จากผลการศึกษาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคส่วนต่างๆ พบว่าภาครัฐยังไม่มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมมากนัก กล่าวคือการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนนั้น รัฐยังไม่มีมาตรการมารองรับและสนับสนุนการดำเนินการของภาคเอกชนอย่างชัดเจน อาทิเช่น มาตรการทางภาษี ฯลฯ และการมีส่วนร่วมของครอบครัวแม้จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแต่ยังไม่มากนัก

ดังนั้นรัฐควรพิจารณาอย่างจริงจังในด้านการส่งเสริมและผลักดันให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคส่วนต่างๆ เช่น ภาคเอกชน ครอบครัว หรือ ชุมชน เป็นต้น ตามที่ได้ระบุไว้ในกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔.๔ การจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

โดยที่ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฯ กำหนดให้มีระบบการศึกษา ๓ ระบบ คือการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จากการติดตามสภาพการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษา ด้านการขยายการจัดการศึกษานอกกระบบ ได้มีการจัดสรรงบประมาณการจัดการศึกษานอกกระบบคิดเป็นสัดส่วนที่ต่ำ ซึ่งไม่เพียงพอที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ และการส่งเสริมการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยยังไม่มีแนวทางที่เป็นรูปธรรม นอกจากนั้นยังพบว่าคนไทยไม่นิยมอ่านหนังสือไม่หาความรู้และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องหลังจบการศึกษา จนเป็นทรัพยากรที่สูญเปล่าหลังการเกษียณ

โดยในส่วนของการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น แม้จะพบว่าหน่วยงานต่างๆ ได้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้หลากหลายรูปแบบมากขึ้น แต่ยังมีประชาชนเข้าไปใช้ประโยชน์ค่อนข้างน้อย

ดังนั้นรัฐจึงต้องให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนการศึกษาทุกระบบ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในด้านโอกาสทางการศึกษา และในด้านคุณภาพการศึกษา โดยในส่วนของการศึกษาตามอัธยาศัยรัฐควรเชื่อมโยงกับระบบการเทียบวุฒิของการศึกษาในระบบ และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น รัฐควรกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น นอกจากนั้น รัฐควรมีมาตรการในการกำกับและควบคุมมาตรฐานอย่างเคร่งครัด รวมทั้งให้มีระบบการวัดผลและติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๕ การกระจายโอกาสทางการศึกษา

ตามที่ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฯ ในมาตรา ๑๐ กำหนดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายนั้น พบว่ายังมีผู้ปกครองที่ต้องจ่ายค่าเล่าเรียนสำหรับบุตรของตนเพิ่มเติมอีกจำนวนหนึ่ง รวมทั้งหน่วยงานของรัฐ

ยังไม่มีการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเด็กเร่ร่อน เด็กที่ย้ายถิ่น และเด็กที่ไม่มีทะเบียนสำมะโนครัว และไม่มีการส่งต่อข้อมูลของเด็กเหล่านี้ระหว่างสถานศึกษา ทำให้เด็กจำนวนมากขาดโอกาสที่จะได้เรียนต่อ นอกจากนั้นยังพบว่าโอกาสทางการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสยังไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ยังมีเด็กอีกจำนวนมากที่ไม่ได้เข้าเรียนจึงอาจกล่าวได้ว่าการกระจายโอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่มีความยากจนยังไม่ทั่วถึง

ดังนั้นรัฐต้องทบทวนการอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เพียงพอเพื่อไม่ให้มีการจัดเก็บค่าเล่าเรียน หรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพิ่มจากเด็กอีก ตลอดจนต้องกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการสนับสนุน ดูแลคุณภาพและความพร้อมของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพโดยเท่าเทียมกัน

นอกจากนี้ รัฐต้องมีการจัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังกระจายอยู่ทั่วประเทศ เพื่อรับผิดชอบดูแลเรื่องการจัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึง ในด้านการสำรวจข้อมูลประชากรวัยเรียนและข้อมูลจำนวนเด็กที่เข้าเรียนในทุกประเภทอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสร้างระบบติดตามเด็กวัยเรียนที่ออกกลางคันโดยเฉพาะเด็กที่มีการย้ายถิ่นจะต้องมีการวางระบบส่งต่อข้ามเขตหรือจังหวัดมิให้มีการตกหล่น และควรกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้เรียนยากจนที่อยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ให้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น

๔.๖ การจัดการศึกษาสำหรับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

การศึกษาพบว่าอัตราส่วนผู้เรียนต่อประชากรวัยเรียน ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสายสามัญศึกษาเท่ากับร้อยละ ๓๗.๕ และสายอาชีวศึกษาเท่ากับร้อยละ ๒๑ ซึ่งพบว่าการเรียนในสายอาชีวศึกษายังสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียนได้น้อย เนื่องจากผู้เรียนมีทัศนคติและค่านิยมต่อการศึกษาในสายอาชีวศึกษาในทางที่ไม่พึงประสงค์

ในส่วนของการปรับหลักสูตรอาชีวศึกษาพบว่า ได้มีการปรับหลักสูตรให้เน้นความเป็นเลิศทางวิชาชีพมากขึ้น และในระดับอุดมศึกษาได้มีการปรับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ในการรักษามาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพ แต่พบว่ายังขาดแนวทางที่ชัดเจนในการสร้างหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของสังคม และตลาดแรงงาน จนอาจไม่สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้ในด้านการลงทุน

ดังนั้นรัฐควรปรับปรุงนโยบายและวิธีการวางแผนการผลิตกำลังคนสายอาชีพระดับกลางอย่างมีคุณภาพ ขยายและปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยการเพิ่มอัตราค่าจ้างบุคลากรให้มีคุณวุฒิเพิ่มขึ้นและเพียงพอ และโดยการสำรวจ/ติดตามความเคลื่อนไหวด้านอัตราค่าจ้างคนในตลาดอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเร่งสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกปฏิบัติสำหรับผู้เรียนให้เพียงพอ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะ ความรู้ ความสามารถที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีต่างๆ

รัฐต้องมีการศึกษาถึงวิถีแก้ปัญหาค่านิยมเกี่ยวกับการเรียน และประกอบอาชีพในสายอาชีพศึกษาอย่างจริงจัง เนื่องจากแรงงานกลุ่มนี้เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ และเป็นสายงานที่มีเกียรติ

นอกจากนี้ รัฐควรจัดการศึกษาเพื่ออาชีพและการแนะแนวเพื่ออาชีพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างจริงจัง โดยใช้ “แนวทางของการศึกษาเพื่อการงานและอาชีพ” ซึ่งประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน คือ

- การตระหนักถึงความสำคัญของอาชีพ
- การทำความรู้จักอาชีพ/ช่องทางในการประกอบอาชีพ
- การสำรวจ และเข้าไปสัมผัสในอาชีพนั้น เพื่อทดสอบว่ามีความชอบและความถนัดในอาชีพนั้นจริงหรือไม่
- การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ

๔.๗ การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษกลุ่มต่าง ๆ

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษกลุ่มต่างๆ (เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสติปัญญา เด็กที่มีความถนัดเฉพาะทาง เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางสติปัญญา) มีการขยายตัวเร็วมาก เมื่อพิจารณาจำนวนโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษกลุ่มที่มีความบกพร่องทางร่างกาย พบว่า โรงเรียนที่มีเด็กพิการเรียนร่วมอยู่ ได้มีการปรับปรุงพัฒนาให้มีศักยภาพที่จะดูแลเด็กพิการให้มากขึ้น ในอัตราส่วน ๙ เท่า จากโรงเรียนที่มีการจัดให้มีการเรียนร่วมเดิมที่มีอยู่ หลังการปฏิรูปการศึกษา สะท้อนว่าโรงเรียนต้องมีครูวิชาเอกการศึกษาพิเศษ (สำหรับผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย) อย่างน้อย ๑ คน ต่อ ๑ โรงเรียน อัตราการเพิ่มเชิงปริมาณ แสดงว่าต้องมีการผลิตครูเพิ่มขึ้นปี ละ ๓,๐๐๐-๕,๐๐๐ คน ซึ่งไม่สามารถผลิตตามมาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรีได้

โดยการขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะและการที่มีเด็กพิการเรียนร่วมอยู่ในโรงเรียนที่ไม่มีศักยภาพในการดูแลเด็กพิการ ก็จะส่งผลให้เด็กเหล่านี้ได้รับการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ขณะเดียวกันการมีเด็กพิเศษเรียนร่วมก็ส่งผลกระทบต่อเด็กปกติ คือ ทำให้เด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่จากครูผู้สอนเท่าที่ควร

ดังนั้นรัฐจึงควรเร่งดำเนินการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในทุก ๆ ด้านให้เหมาะสมสำหรับเด็กพิเศษกลุ่มต่างๆ อย่างจริงจัง อาทิ การให้มีหลักสูตรการศึกษาพิเศษในหลักสูตรการผลิตครูของทุกสถาบัน การจัดหาสถานที่ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการ หรือความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เป็นต้น

๔.๘ การกระจายอำนาจทางการศึกษาไปยังสถานศึกษา

การกระจายอำนาจทางการศึกษายังไม่เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์แบบ บทบาทหน้าที่ของกรรมการสถานศึกษายังไม่ชัดเจน และไม่สามารถบริหารสถานศึกษาตามเจตนารมณ์ได้อย่างเต็มรูป

แบบ โดยพบว่าสถานศึกษาแม้จะมีอำนาจในการบริหารงานวิชาการ และงานบริหารทั่วไป แต่ด้านงบประมาณและด้านการบริหารงานบุคคลยังไม่มีอิสระมากนัก โดยเฉพาะความเป็นอิสระในการคัดเลือก และบรรจุครูประจำ รวมทั้งการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานยังทำได้ไม่เต็มที่

ในส่วนของการปฏิรูประบบบริหารงานบุคคล แม้จะมีการประกาศใช้กฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก แต่ปัญหาการขาดแคลนอัตราครูเป็นปัญหาที่สะสมมายาวนาน จึงพบว่าเป็นปัญหาที่รอการแก้ไขอยู่ โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพบว่าสถานศึกษาต่างๆ ยังไม่สามารถบริหารงานบุคคลได้โดยตรง โดยเฉพาะการย้ายครู

ดังนั้นรัฐจึงต้องเร่งกระจายอำนาจด้านการบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคลแก่สถานศึกษาโดยเร็ว ตลอดจนเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาด้วยการจัดให้มีหน่วยงานที่ดูแลในช่วงของการเปลี่ยนผ่าน โดยเฉพาะสถานศึกษาที่ยังไม่มีความพร้อม การส่งเสริมวัฒนธรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม และให้มีระบบการประเมินผู้บริหารโดยผูกพันกับการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

นอกจากนั้นในส่วนของการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ควรสรรหาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล และการกำหนดจำนวนของกรรมการที่มาจากฝ่ายประถมและมัธยมควรให้อยู่ในสัดส่วนที่สามารถถ่วงดุลกันได้อย่างเหมาะสม

๔.๙ การกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ด้วยการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาไปสู่ อปท. โดยให้พิจารณาตามความพร้อมและความสมัครใจของ อปท. และความสมัครใจของครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา

ดังนั้นในการถ่ายโอนภารกิจดังกล่าว รัฐจึงควรคำนึงถึงความพร้อมของหน่วยงานเหล่านี้อย่างรอบคอบและเป็นขั้นตอน รวมทั้งควรเร่งส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง อปท. และสถานศึกษาโดยกำหนดสัดส่วนของงบประมาณที่ทุก อปท. จะต้องจัดสรรเพื่อสนับสนุนสถานศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่ของตนให้ชัดเจน ไม่ว่าจะมีการถ่ายโอนหรือไม่ก็ตาม

๔.๑๐ การจัดตั้งหน่วยงาน/สถาบันเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านการศึกษาของประเทศ

การจัดเก็บข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการเป็นการจัดเก็บที่แยกตามแต่ละหน่วยงาน ซึ่งเป็นการเก็บที่ต่างเวลาและมีคำจำกัดความของข้อมูลที่แตกต่างกัน ข้อมูลจึงไม่มีความเป็นเอกภาพ กระจัดกระจาย และระบบการจัดเก็บข้อมูลไม่มีความต่อเนื่อง ทำให้การนำข้อมูลในภาพรวมของประเทศมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อประกอบการตัดสินใจ หรือใช้ประโยชน์ในด้านอื่นทำได้ค่อนข้างยาก

ดังนั้นสิ่งที่รัฐต้องเร่งดำเนินการคือการจัดตั้งหน่วยงานดังต่อไปนี้

- ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษาของชาติ รับผิดชอบด้านข้อมูลสารสนเทศ การศึกษาของชาติ เพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของประเทศอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงให้มีความถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ

- เร่งรัดการดำเนินการเพื่อจัดตั้งสถาบันการวิจัยเพื่อระบบการศึกษาแห่งชาติ ให้สำเร็จโดยเร็วเพื่อทำการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านการศึกษา ตลอดจนทำ การศึกษาวิจัย และพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศให้มีมาตรฐาน มีคุณภาพ อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน เนื่องจากการตัดสินใจกำหนดนโยบาย หรือมาตรการเพื่อ พัฒนาการศึกษาดังต้องมิจงานวิจัยมารองรับ

- จัดให้มีศูนย์เฝ้าระวัง ติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา เพื่อติด ตาม ประเมินผล และผลักดันให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นไปในแนวทางที่เหมาะสม
